

Syng av to seil til Vaaghals i 2012

I forbindelse med utgravingen for operabygget i Bjørvika i Oslo, ble det funnet flere båtvrak. Det ble besluttet at den minste båten skulle gjenskapes. Denne ble lenge benevnt Barcode 6. Båten ble datert til å være fra slutten av 1500-tallet og var ombygd bla. fra å ha spiss akterstevn til å få akterspeil en gang tidlig på 1600-tallet. Fagfolkene mente at den hadde vært rigget med to master. I forbindelse med forskningsarbeidet og rekonstruksjonen av båten sørget BåtLab'en ved Norsk Maritimt Museum for å ha en oppdatert blogg om rekonstruksjonsarbeidet. Kopien, som ble døpt Vaaghals, ble offisielt sjøsatt 11. september 2011.

Rigg og seil ble ikke funnet ved utgravingen og det er selvsagt heftet usikkerhet til hvordan disse delene opprinnelig har vært. Det kunne vært brukt seil av vadmel (tovet vevd ullstoff), men også hamp eller lin. Etter hevingen av det svenske skipet Vasa, som sank i 1628, ble det funnet seks seil som tilhørte Vasa og to mindre båtseil. Seilene var av hamp og lin og liktauene var sydd av tjæret hampetau. Det ble bestemt at Vaaghals skulle rigges for to råseil på til sammen ca. 25 m² og det ble valgt å sy det ene seilet i hamp og det andre i lin. Doktorgradsstipendiat ved høyskolen i Trondheim, Jørn Bohlmann, tok kontakt med Norsk handverksutvikling for å få i stand et dokumentasjons- og opplæringsprosjekt i forbindelse med tilvirkningen av seilene.

I likhet med et tidligere prosjekt innen seilsyng, fikk vi også denne gangen med den tyske seilmakermester Detlef Ruhland som tradisjonsbærer. Han har omfattende erfaring med syng av seil i vegetabiliske materialer. Norsk handverksutvikling (NHU) ønsket å involvere en yngre fagperson eller to i prosjektet, og inviterte med igangværende seilmakerlærlinger, men ingen av disse hadde anledning til å delta. Vi kom etter hvert i kontakt med Gunvor Storaas fra Norheimsund. Hun har både seilererfaring og en del seilmakererfaring og ville gjerne lære mer om tilvirkning av historiske seil. NHU ønsket at arbeidet kunne foregå ved seilmakerloftet hos Fredrik Brodersen på Lyngør, men dette lot seg av ulike årsaker ikke gjøre. Bohlmann fikk avtale om å låne et seilloft i Glückstadt utenfor Hamburg. I løpet av en knapp uke med lange arbeidsdager, ble begge seilene ferdigstilt. Det ble tatt 250 bilder underveis i arbeidet, samt gjort videoopptak.

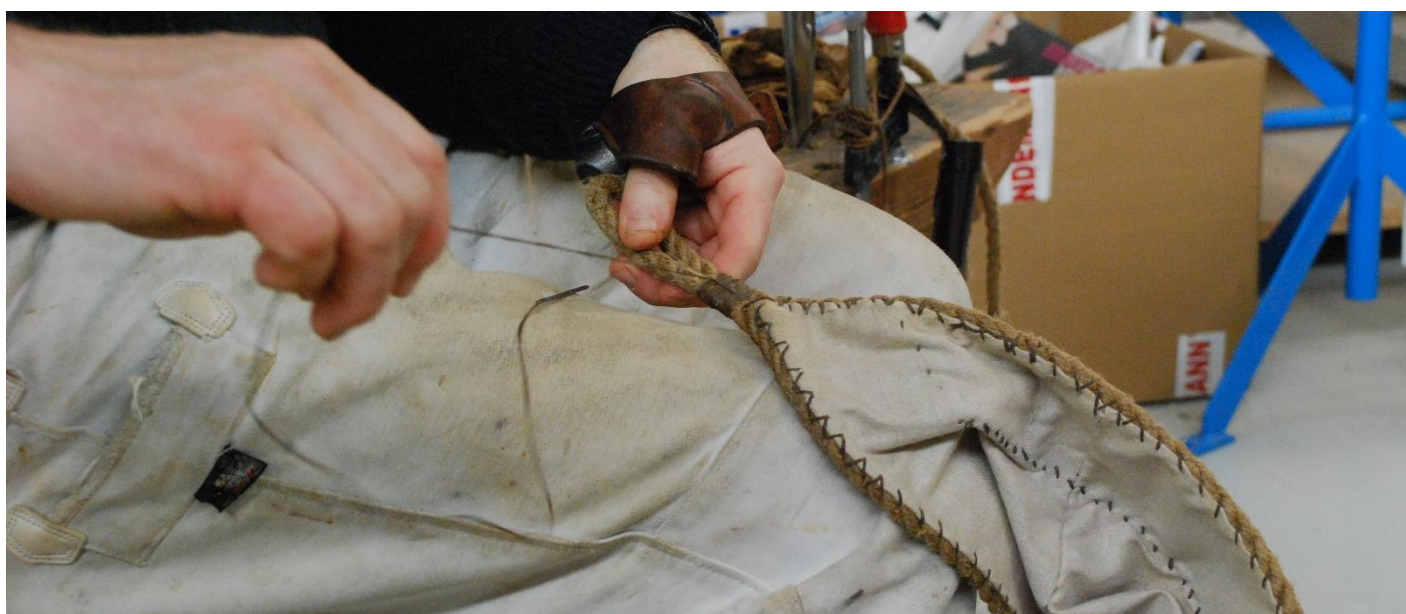

Mester, «lærling» og svenn syr storeseilet i lin. F.v. seilmakermester Detlef Ruhland, Gunvor Storaas og seilmaker Jørn Bohlmann.

Alt arbeidet med seilene ble gjort for hånd og ble forsøkt utført etter håndverksmessige prinsipper som kunne vært brukt i gjeldende tidsperiode. Repslager Ingunn Undrum fra Hardanger Fartøyvernssenter hadde tilvirket tauene som ble brukt. Kordelene i liktauet var slått hardt, mens tauet var noe løsere slått. Tauverket ble sydd på seilet som forsterkning. Det ble brukt lintråd til sømarbeidet.

Bohlmann har laget en løkke eller løyert for skjøtet som er festet til seilmakerkroken. Han syr på liktau på neste side av seilet.

Løkken på skjøtet bendsles på samme måte som det var gjort på Vasa-seilene.

Her ser vi sydde «øyne» (som på Vasaseil) i overliket sett både på for- og baksida.

Ferdig storseil med tre rader med revband.

Revband sydd på fokka.

Betegnelsen råseil viser til at seilet henger fra en rå, en stang, som er heist opp i masta. De nederste hjørnene på seilet kalles halser. Ved mye vind, må duken kunne reduseres og til dette brukes revbandene (ta rev i seilet).

Løyert som på Vasaseilene lages.